

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 131. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm3303/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Da satte jeg mig for at betragte min Tid saa nøje og saa upartisk som muligt og levende at knytte mig til alt, hvad der i den spaade en bedre og lykkeligere Fremtid, bedre og lykkeligere ikke for enkelte Poeter og Videnskabsmænd, ikke for enkelte Personer eller Stænder, af hvad Navn nævnes kan, men for Folk, som de er best, og for den fulde Udvikling og klare Oplysning af vor dybe, vidunderlige Natur, som aabenbar er Skaberens Vilje og Menneske-Aandens Drift. Da fandt jeg vistnok hverken Nutiden i det hele eller den franske Frihed og Oplysning, den forgudede og til Dels endnu forguder, fandt dem vist nok ikke skønne og lystelige, endsige da himmelske, men fandt dog Spor af det grundmenneskelige, selv midt i Paris, og fandt, at den Retning til almindelig Frihed og gennemgribende Naturlighed, Revolutionen viser, kan og maa føre til en forholdsvis berlig og lykkelig Fremtid, hvor Naturen er lidt bedre og dybere, derfor ogsaa Friheden ædlere og beskednere og Oplysningen grundigere end i Frankrig. Vist nok finder jeg store Vanskeligheder ved nu hovedkulds at skulle indlente det forsemt i næjere Bekjendskab med Nutiden, endnu større Vanskeligheder ved at være rigtig upartisk, saa jeg ikke, af Frygt for det modsatte, skal synes partisk for det slette, og den allerstørste Vanskelighed ved at tage nogen levende Del i den franske Historie, der, som alt muligt fransk, er mig modbydelig; men jeg har bekæmpet disse Vanskeligheder alt hvad jeg kan, og skal det fremdeles, saa naar De, m. H., kun ikke taber Taalmodigheden, haaber jeg saa temmelig at overvinde dem, saa det i det mindste bliver mine yngre medstuderende klart, de lade sig godt overvinde, naar man som de har Mod paa alt og Tiden for sig.

Derfor, m. H., skjønt jeg snarere har Tiden bag mig, har jeg dog Mod paa noget, Mod paa, om jeg kan, at bryde Isen ikke blot til en rigtigere Vurdering af Fortid og Nutid, men ogsaa til det friere Forhold og en mero

levende Vexel-Virkning mellem ældre og yngre, som er al sand Friheds og al grundig historisk Oplysnings Betingelse; og dette Mod skylder jeg nærmest en gammel Myte, som dog ej engang er nordisk: den store østerlandske Myte om Fuglen Fenix, der vel kun er kommen til os i Billinger fra Grækenland og Rom, men har i mine Øjne været lige saa magelos i sit Slags, som Fidas' Mestestykker var i deres, saa ligesom Kunstjendene sætte Billinger fra Partenon over et helt Kunstværk af Thorvaldsen, saaledes sætter jeg ogsaa de lærrede Billinger af Fenix-Myten over det bedste Digt af Øhlenschläger; thi i disse Billinger har jeg fundet Menneske-Aandens egen Anskuelse af sin store Løbebane lige saa trøstelig som kolossalsk og levende udtrykt. De kjender den formodentlig alle, m. H., men jeg véd ikke, om De har lagt Mærke til det lille Træk, som især trøster mig, og som jeg mener, skulde trøste os alle, og jeg kan i alt Fald ikke anvende dette Øjeblik bedre end til at minde Dem om: at denne Palme-Fugl, der i sit jordiske Paradis hver Morgen med himmelske Sange hilste den opgaende Sol, er Sindbilledet paa Menneske-Aanden i sin højeste Flugt og naturligste Virksomhed; og naar nu Myten siger, at denne Fugl efter et tusendaarigt Liv bygte sig en Røde i Syriens Palmeskov af alle Jordens krydrede, sødt duftende Væxter og brændte til Aske med den, antændt af rene Solstraaler, da afbilder det for mine Øjne klarlig Middelalderen, denne de glødende Hjærtens vidunderlig brændbare og sødt duftende, men ogsaa som i Røgskyer indhyllede, sig selv udtømmende og hensmægtende Tid. Naar derfor Myten ender med, at Asken sammenrulles som et Æg, hvorfra Solen udvækker en levende Skabning, vel først kun i Skikkelse af den mindste Orm, men som dog voxer og udvikler sig ved Morgendug til en Fugl i sin Faders Lignelse, med hans Stemme og med Arveret til sit dejlige Fæderland, hvortil den fuldvoxen, ledsaget af alle Skovens Fugle,

vender glad og triumferende tilbage, da kan jeg umulig andet end deri at se et lige saa trøsteligt som træffende Billede af Nyaarstiden, hvori Vidskaben unægtelig hidtil kun var en Bogorm, som havde kun Lyst til at gnave paa Mindesmærkerne af Oldtidsfuglens høje Flugt og dejlige Sang og fandt derfor kun dens Ørne-Klor misundelsesværdige, men paastod dog at have Kald til at ligne ham i alt og Arveret til al hans Odel. Hvor latterlig derfor end denne Paastand klinger i en Bogorms Mund, saa fattede jeg dog ved den hidtil saa nejjagtig oplydte Spaadom Tro paa dens Gyldighed og syntes, jeg kunde føle det inden i mig selv, hvordan Ormen begyndte at forvandles til en lillebitte Fugl; og siden den Tid ser jeg denne Forvandling gaa for sig overalt, hvor der har været Aand i gamle Dage, og mit nærværende Forhold til Dem, m. H., anser jeg for lige saadan en Overgang, hvorved Bogormen stræber at skyde sin Ham, hvad jo kan være besværligt nok at overkomme og stundum lidt kjædeligt at være Vidne til, men som dog, hvis der, som jeg haaber, kommer en lille Fugl ud af, der kan lære at synge, vil fornøje os paa begge Sider.

